

УКИДАЊЕ СТОМАТОЛОШКИХ ОРДИНАЦИЈА У ОБРАЗОВНИМ УСТАНОВАМА ОСТАВЉА ТРАЈНЕ ПОСЛЕДИЦЕ

Брига о здрављу одраз је опште културе

■ Црна Гора је једина земља у окружењу која је укинула школске стоматолошке амбуланте и нема податке о оралном здрављу дјецe – каже др стоматолозије Данијела Суботић

Лична хигијена зуба представља једну од најзначајнијих мјера за очување и унапређење оралног здравља, каже др стоматолозије **Данијела Суботић**.

Она сматра да дјеца и млади посвећују пажњу здрављу зуба у оноликој мјери колико су њихови родитељи здравствено просвијешћени и колико су их научили значају оралног здравља.

Реформом стоматолошке здравствене заштите, која је спроведена 2008. године, укидају се стоматолошке амбуланте у школама. Подгорица је раније, у свакој образовној установи, имала по једну амбуланту.

– Данас постоје само у три школе полуприватне амбуланте, које су склопиле уговор са Фондом здравства. Примају пацијенте који спадају у обавезан вид здравствене заштите: дјецу до 18 година, студенте,

„ Данас се више пажње даје естетици, него здрављу зуба. Ипак, треба запамтити да су здрави зуби – лијеви зуби

труднице и старије од 65 година, али и пацијенте којима наплаћују услуге – објашњава др Данијела Суботић.

Приватизацијом стоматолозије је нарушен принцип једнакости, а систематски прегледи код дјеце не раде се од реформе.

– Црна Гора данас нема никакве податке о оралном здрављу дјеце – упозорава др Суботић.

Она додаје да смо једина земља у окружењу која је укинула школске стоматолошке амбуланте и нема податке о оралном здрављу дјеце.

– Без систематских прегледа се не може направити процјена оралног здравља што онемогућава планирање превентивног програма у циљу унапређења оралног здравља

Др Суботић

др Гузина

Вукчевић

Марић

код дјеце – каже др Данијела Суботић.

О важности превенције говори и др **Сања Гузина** истичући да су дјеца и млади посебно интересантни са превентивног аспекта, јер је управо њима важно приближити значај оралног здравља и превенције болести.

– Циљ је да се очува здравље зуба, али прије свега, да се дјеца повежу са здравим навикама, да их усвоје и примјењују као свакодневну рутину, што тренутно није случај – каже она.

Значај школског стоматолога и програма превенције који он спроводи се може видјети код омладине, али и одраслих људи, у земљама окружења.

– Код њих се могу видјети здрави, санирани и чисти зуби, што и сами кажу да дугују редовним едукацијама и школским амбулантама – објашњава др Гузина.

Данас се више пажње даје естетици, него здрављу зуба. Ипак, др Сања Гузина савјетује да треба запамтити да су здрави зуби лијеви зуби.

Студенткиња **Теодори Вукчевић** није проблем да допутује у родни град због бесплатног стоматолошког прегледа јер град у ком студира није далеко.

Млада Подгоричанка води рачуна о свом оралном здрављу и љепоти свог осмијеха. Иако лично предност даје државним стоматолошким ординацијама, сматра да је већи обим посла у приватним.

– Разлог томе је виши ниво услуга и боља опремљеност савременим инструментима – запажа Вукчевић.

Студенткиња **Невена Марић** предност даје приватним стоматолошким ординацијама јер се, како примјећује, више труде да посао обаве што боље

– У мом граду, Пљевљима, у државној ординацији ради један стоматолог и заказивање се мора обавити много дана унапријед. Све је то тешко ускладити са обавезама на факултету. Новац који дајем за путовање до свог града представља само додатни трошак – појаснила је студенткиња Марић.

Ива ВУЈИСИЋ

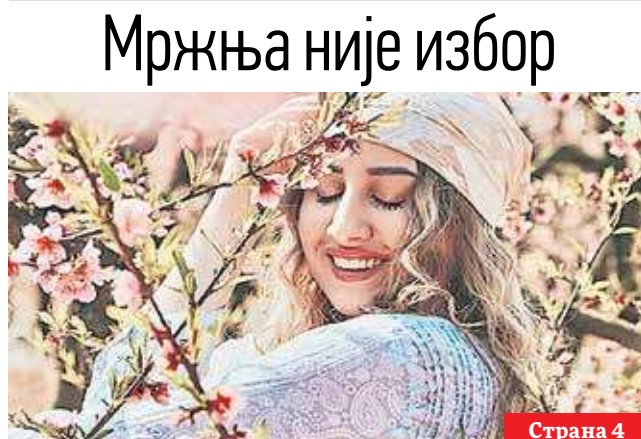
СУСРЕТ СА ДР ФИЗИЈАТРИЈЕ МИЛЕНОМ АЦИЋ

Бити једини дјечји физијатар је велики изазов

Страна 2

СУСРЕТ СА МОДНОМ БЛОГЕРКОМ ЛАНОМ ШАХБАЗ

Мржња није избор

Страна 4

ЈАНКО КОМАТИНА ЗА КРАТКО ВРИЈЕМЕ ХОБИ ПРЕТВОРИО У ПОСАО

Љубав према послу је кључ успјеха

Страна 3

СУСРЕТ СА ДР ФИЗИЈАТРИЈЕ МИЛЕНОМ АЏИЋ

Бити једини дјечји физијатар је велики изазов и огромно задовољство

Званично једина докторка дјечије физијатрије у Црној Гори, **Милена Аџић**, сматра да је начин живота који подразумијева дуго сједјење испред компјутера или ТВ-а, што проузрокује све учесталију појаву криве кичме, велики проблем данашњице.

• Ви сте једини дјечији физијатар, колико је Ваш посао захтјеван?

– Свој посао много волим и трудим се да га радим на најбољи могући начин. Осим унапрјеђења дјечије физијатрије у матичној установи, Институту за болести дјеце (ИБД) Клиничког центра Црне Горе, желим и трудим се да помогнем да се дјечија физиотерапија унаприједи и развије на читавој територији наше земље како би дјеца у својим градовима могла да се адекватно лијече.

• Шта спада у област дјечије физијатрије?

– Дјечија физијатрија обухвата физикално лијечење и рехабилитацију неуроризичне дјеце у циљу сти-

мулације моторног развоја, свих неуромишићних обољења код којих је нарушена адекватна моторичка активност, затим постуралних деформитета као што су сколиозе и кифозе, повреда локомоторног апарата код дјеце, лијечења дјеце са запаљенским реуматизмом, респиратизмом, респираторна рехабилитација у свим обољењима и стањима гдје је нарушена.

• Колико је важно на вријеме открити проблем или хендикеп код дјетета?

– Препознавање проблема и рана стимулација и интервенција су веома важни како би се моторичка активност побољшала или спријечила или успорила прогресија болести у којима се нарушава иста.

• Шта је најтеже код суочавања родитеља или пацијента са проблемом?

– Најтеже је прихватање и суочавање са проблемом. Родитељ и пацијент су најважнији чланови тима у лијечењу. Они пролазе кроз разне фазе од негирања, неприхватања,

Милена Аџић

затим суочавања са проблемом и на крају прихватања и укључивања у процес лијечења. Без сарадње родитеља и самог пацијента, процес и успјех у лијечењу је мањи и спорији.

• У којој мјери физиотерапија може да помогне?

– Физиотерапија помаже у значајној мјери. У зависности од врсте проблема и циљеви физиотерапије и рехабилитације су различити.

• Зашто неке дијагнозе са прогресивним карактером касно до-

бију адекватну терапију?

– Наша земља је мала. У развијеним и богатијим земљама доступност лијечења адекватном терапијом је већа. Моје мишљење је да се сви чланови тима, који учествују у лијечењу, труде у складу са својим могућностима, да помогну како би пацијент добио адекватну терапију. То је у пракси за родитеље и пацијенте често дуг и мукотрпан пут.

• Ви дајете предлог за бањско лијечење, колико је Бања важна

за опоравак дјетета, или пацијента уопште?

– За неуромишићне и друге хроничне болести са трајним или прогресивним погоршањем моторичких статуса, бањско лијечење је од огромног значаја. У бањском лијечењу осим кинезитерапије која је основ лијечења постоји и хидрокинезитерапија, тј. кинезитерапије у води и супортивне терапије које омогућавају релаксацију мишића и увод у кинезитерапију, као што су бисерне купке, минералне, љековите воде, термалне воде, хидромасажа, пелоид итд.

• Све више дјеце има одређене знаке сколиозе, коме родитељ да се обрати за савет, едукацију или физиотерапију?

– Родитељи су све више заинтересовани за посматрање и праћење постуралног држања код дјеце, тако да се углавном јављају на вријеме. Критичан период је период наглог раста када родитељи због година дјетета све мање имају увид у његов изглед. Због тога се некада случајно откривају већ и унапредовале сколиозе са кривинама. Потребне су радионице у школама које би водили професори физичког васпитања са стручњацима из ове области. На тај начин родитељи би се едуковали како да повремено и сами прегледају своје дијете и уоче постојање промјена.

Ива ВУЈИСИЋ

На вријеме започети терапију

Садашњи начин живота, који је заснован на дугом сједјењу и боравку испред компјутера и ТВ-а, смањује свакодневну физичку активност дјетета у игри. Апел и савет др Милене Аџић је да се дјеца прате од стране стручњака, посебно у фазама наглог раста, а то је у од пете до седме године и од 12 до 18 године како би се, уколико се развије деформитет, на вријеме започела терапија, а тиме спријечила прогресија која може довести до хируршког лијечења.

ПОРОДИЦА РАКОЧЕВИЋ ИЗРАДОМ НАРОДНЕ НОШЊЕ ЧУВА ТРАДИЦИЈУ

Златним везом до успјеха

Радионица – Златни вез“ која се бави ручном израдом народне ношње, своју причу почиње у породици фотографа у Бијелом Пољу. Некада је Црногорцима фотографисање у традиционалној одјећи чинило велико задовољство. Управо због тога, фотографишући бројне суграђане, фотограф Батрић Баћо Ракочевић са својом супругом Миком, која се већ бавила везом и шивењем, седамдесетих година XX вијека долази на идеју оснивања Домаће радиности – Ракочевић“. Познати као чувари традиције, током свог пословања остварили су бројне успјехе. Власница Златног веза Весна Ракочевић која се годинама труди да традицију сачува од заборављања, објашњава како се црногорска ношња мијењала кроз историју:

– Налазимо у више извора податак да црногорска традиционална одјећа настаје још средином ХВ вијека као ношња династије Црнојевић и њихове властеле, која је настојала да побољша свој углед и значај „црнојевићком“ ношњом. Према турским прописима народу је тада било забрањено да носи раскошна одијела као и боје које су користили Турци. Можемо рећи да је „црнојевићка“ ношња представљала доказ супростављања турским прописима о облачењу покороног

народа, који је тежио да преко традиционалног костима покаже своју националну независност и величину. Касније, у борби за опстанак у слободи, та раскошна одјећа постала је национални духовни ослонац, костим се у доба Петровића усталио и добио ону форму коју данас познајемо“.

Некада када су могућности одабира и куповине гардеробе биле врло скромне, постојале су разлике у одијевању Црногораца, а разликују се сукнене и свечане (свитне) ношње.

– Свечана, односно свитна црногорска ношња, ону коју данас најчешће препознајемо као национални костим, носила се углавном само на двору за вријеме Петровића. Само су чланови владајуће династије и знаменитији Црногорци могли приуштити богато везене ношње на скупим материјалима. Са друге стране народ је носио сукнену ношњу. Она је по кроју била идентична са дворском само без златног веза већ само са пар детаља скромно украшена памучним гајтанима на ивицама а врло често и без њих. Наравно, свака породица чим би се створиле могућности наручило би се за по неки комад ношње који би у свечаним приликама носили у комбинацији са обичном сукненом но-

шњом. Код мушкараца то би био цемадан, а за дјевојке се обично прво везла свилена кошуља – каже она.

Сашити традиционалну одјећу није лако. За израду једног таквог костима користе се најквалитетнији материјали.

– Управо се за израду женске ношње користе најфиније свиле и кадифа, али и сатен и чоја. Чувена је ћенар свила која се користи за женске црногорске кошуље које препознате управо по ћенару, често се називају и свиленице. Мушки традиционални костим се углавном заснива на чоји различитих боја, мада и код ње имамо неке свилене детаље као што је појас. Опет највећу вриједност и љепоту свему даје златни вез, односно златна срма којом се везу бројни орнаменти на ношњи. И ту мушка традиционална одјећа, због велике површине за вез, свакако односи превагу па је далеко више извезена него женска – казала је Ракочевићева.

На питање колико су млади заинтересовани за куповину традиционалне ношње, Весна Ракочевић је одговорила да на њено изненађење заинтересованост за народну ношњу не опада кроз вријеме.

– Упркос дигиталном добу и свеуштом дешавања последњих година ипак постоји поштовање према руч-

Израдом народне ношње чувају традицију

ном раду, традицији и култури, па врло често имамо и млађе од 30 година који нас контактирају. Пошто је ношња прошла тест и овог најновијег дигиталног времена сада је важно да је само презентујемо на прави начин и дамо јој посебно мјесто у очувању нашег културног наслеђа – каже Весна Ракочевић.

Успјешну сарадњу са модним креаторима и културно умјетничким друштвима, остварио је Златни вез. За преко пет деценија пословања, породица Ракочевић је освајала многе награде и признања.

– У првим годинама нашег рада сајмове и фестивале фолклора су увијек пратила и такмичења у вјештини и квалитету израде на-

родних ношњи. Посебно смо поносни што смо и у земљама региона освајали прва мјеста и то не само за црногорску ношњу већ и србијанску, херцеговачку, косовску. У последње вријеме како таквих надметања више нема награде и признања нас не мимоилазе, тако да сам лично поносна на награде за женско предузетништво, менаџера године и многе друге. Свакако као највеће признање доживљавамо и то да је мајка Мика доспјела у неколико монографија најуспјешнијих жена у Црној Гори, оних које су својим радом посебно допринијеле друштву – закључује Ракочевићева.

Ива МАШКОВИЋ

У РАЗГОВОРУ СА ЈАНКОМ КОМАТИНОМ, КОЈИ ЈЕ ЗА КРАТКО ВРИЈЕМЕ СВОЈ ХОБИ ПРАВЉЕЊА ТОРТИ ПРЕТВОРИО У ПОСАО

Љубав према послу је кључ успјеха

■ Нови укуси које планирам да искористим укључују малину и кокос са бијелом чоколадом. Мислим да ће то бити јако лијеп спој – каже Јанко Коматина

Да се мушкарци могу добро снаћи у кухињи насупрот бројним предрасудама које о томе постоје у нашем друштву потврђује **Јанко Коматина**, из Подгорице, који је за кратко вријеме свој хоби прављења торти претворио у посао.

Не сјећа се шта је била прекретница да започне посао, али једна од ствари које су заслужне за то биле су позитивне реакције породице и пријатеља које су га охрабриле да своје умијеће подијели са другима.

– Никада нисам избјегавао кухињу, већ сам увијек радо помагао када је требало. Временом сам заволио кување, а највише прављење торти и њихово декорисање, у чему уживам – каже он.

Свој садржај најприје је подијелио са корисницима Твитера, гдје је наишао на повратне реакције, које су му биле вјетар у леђа.

– Свој почетак везујем за Твитер, јер сам управо тамо добио велику подршку, која је како вријеме пролази све већа. Значи ми што су људи препознали потенцијал, јер ме то мотивише и добијам већу жељу за радом – присјећа се Коматина.

Иако је студент Економског факултета, усклађивање студентских и пословних обавеза за сада му не представља проблем. Ипак, Коматина себе не види као економисту, већ како каже има много веће амбиције које би хтио да оствари.

– Тренутна пандемија нас је научила да није добро правити велике планове, јер нас увијек

” **Никада нисам избјегавао кухињу, већ сам увијек радо помагао када је требало...**

нешто може преухитрити. Као и у сваком послу, сматрам да када је присутна жеља и уложен велики труд успјех је загарантован – каже он.

Увјерен је да је сваки почетак тежак, а то сматра својим највећим изазовом у досадашњем раду.

– Као највећи изазов издвојио бих почетак мог рада. Било је потребно вријеме да се уложајем и

научим нове ствари које су потребне за овај посао. Прављење торти ми не пада тешко, јер је свака торта прављена с љубављу и уживањем. Стрпљиво радим и трудим се да свака следећа испадне љепша – истиче он.

Коматина рецепте најчешће осмисли сам. Идеје за савршену рецептуру свакодневно добија, а инспирацију проналази у укусима који му се чине занимљиви за спајање.

– Сматрам да већини нас понекад прође кроз главу комбинација укуса, која нам буде баш интересантна и занима нас каква би укус био. То је начин на који ја добијам идеје и њима експериментишем да бих дошао до савршене рецептуре. Нови укуси које планирам да искористим укључују малину и кокос са бијелом чоколадом. Мислим да ће то бити јако лијеп спој – објаснио је Коматина.

Као кључ успјеха за младе људе који желе да покрену сличан бизнис би издвојио љубав и упорност за које сматра да се увијек исплате.

– Сложио бих се кад кажу да не радимо док радимо оно што волимо – закључује Јанко.

Андреа БУШКОВИЋ

Јанко Коматина хоби прављења торти претворио у посао

РИЈЕЧ ВИШЕ СА ПЈЕВАЧИЦОМ ЛЕНОМ ЧОЛАК

Полако и темељито градим своју каријеру

■ Талентована пјевачица наглашава да је њен посао мозаик, те да друштвене мреже чине врло битну коцкицу у њему

Пјевачица **Лена Чолак** своју каријеру није градила на скандалима, већ искључиво на квалитетној музици. Својим талентом никога не оставља равнодушним, а досадашњим радом доказала је да по свему судећи одскаче од остатка својих колега.

На друштвеним мрежама може се примјетити да новонастала ситуација на Вас није утицала лоше, већ баш супротно. Чему сте се посветили претходних мјесеци?

„Претходних мјесеци сам успјела да се посветим неким стварима које волим да радим, написала сам неколико пјесама и припремила материјал за пројекте које ћу радити током љета. Такође сам имала времена и да се посветим себи, била сам на Занзибару и тамо сакупила енергију.“

Колико је била тешка одлука да нову пјесму избаците за вријеме пандемије вируса Цовид 19, када сте свјесни да је могућност промоције мања?

„Пјесму ‘Мајко’ сам избацила баш у вријеме када је пандемија била у жеку, али за такву пјесму је увијек право вријеме јер је она нешто што ће остати да се слуша, ја верујем, још много година. Није било лако са организацијом, јер је доста мојих сарадника у том тренутку било болесно или у изолацији, па се цијела организација мало закомпликовала

Лена Чолак

ла и пјесма је изашла нешто касније од планираног.“

Естрада је мјесто гдје се тешко долази до изражаја. Шта Вас чини другачијом?

„Није на мени да о томе говорим, ја сам оно што јесам. Полако и темељито градим своју каријеру.“

Јавност је упућена у то да сте изврстан извођач, међутим бавите се и писањем и компоновањем музике. Гдје налазите инспирацију?

„Једва чекам да Вам представим пјесме које сам ја радила, јер има различитих тема о којима сам писала, али наравно, љубав је та која ме покреће и инспирише.“

Тренутно у свијету друштвених мрежа примат преузима ТикТок, гдје Вас прати преко 50 хиљада људи. Како сте дошли на идеју за снимање?

„ТикТок је платформа која је у мом животу једно годину дана, негдје када је кренуо карантин, тада сам почела да снимам, па сам неко вријеме престала и ево ме опет јер видим да људи то прате, гледају и подржавају ме. Иначе, ТикТок не схватам озбиљно зато га и у већини случајева користим за шалу.“

Први пут сте се јавности представили у једном од највећих телевизијских формата на Балкану „Звезде Гранда“. Какав је осјећај бити дио тога?

„Увијек кажем да је то такмичење

степеник који не треба да прескоче људи који се баве овим послом. То је велико искуство и волим што сам била дио тог такмичења. То такмичарима треба да буде само степен, али не и крајњи циљ, јер је победа тог такмичења све оно после њега.“

Уз Ваше име често се веже епитет „млада нада“. Колико Вам то импонује?

„Импонује ми наравно што ме људи тако доживљавају, јер сам ја на почетку каријере.“

Примјећује се да веома водите рачуна о визуелном идентитету Вашег Инстаграм профила. Колико је то важно у послу којим се бавите?

„Важно је и то. Овај посао је мозаик, а врло битна коцкица је и Инстаграм профил.“

Подржава Вас доста старијих колега који иза себе имају велике каријере. Ко Вам је био идол у дјетињству?

„Имам подршку од старијих колега и то ми значи. Ја сам неко колико није имао једног идола. Има доста људи код којих сам цијенила то што раде и периодично су се смјењивали у току мог одрастања, али неко чије сам пјесме највише вољела и коме сам се дивила је Бора Чорба.“

Које новитете од Вас можемо очекивати у наредном периоду?

„Нове пјесме и нове спотове.“

Анђела ЈОВИЋ

СУСРЕТ СА МОДНОМ БЛОГЕРКОМ ЛАНОМ ШАХБАЗ

Лана Шахбаз

Мржња није избор

Модна блогерка из Подгорице, Лана Шахбаз, већ двије године се бави овом професијом.

Лијепе фотографије и креативне идеје биле су пресудне да ступи у свијет инфлуенсера.

Још као дијете први пут је закорачила у свијет јавности. Са само седам година остварила се као водитељка дјечије емисије.

У средњој школи је интензивније пратила модна дешавања, путовала, дружила се и све то биљежила на Инстаграму.

– Уз подршку друштва, које ме свакодневно фотографисало у неколико одјевних комбинација, заједно смо дошли на идеју да се опробам у овој професији – рекла је модна блогерка. Задовољство јој је, како наводи, да искаже своје мишљење о говору мржње, као актуелној теми на друштвеним мрежама.

” Никада не треба допустити да негативни коментари од људи које не познајемо утичу на остварење амбиција

– Присутност говора мржње сам рано осјетила као медијски експонирано дијете. Да будем искрена, не знам како сам се у том критичном периоду одрастања лако изборила са негативним реакцијама.

Захвална сам што данас то искуство могу искористити у овој професији и подијелити са млађим генерацијама – причала је популарна блогерка. Она признаје да је свјесна озбиљности проблема, као и тежине суочавања са њим.

– Да ли је вриједно да тинејџер себи одузме живот јер је неко био тог дана нервозан и написао негативан коментар? Мислим да је питање које

многи треба да поставе себи приликом упућивања уверда на друштвеним мрежама – поручила је Шахбаз.

Негативно искуство са коментарима доживјела је недавно на Инстаграму.

Увриједљиве критике у вези са њеним радим, претрпјела је од особе коју уопште и не познаје.

– У природи ми је да на цивилизован начин рјешавам такве ситуације. Послала сам приватно поруку и добила одговор који је гласио да је коментар упућен из досаде, али да сам као особа која се бави јавним послом дужна да трпим како похвале тако и критике – објаснила је. Она је прихватила извињење уз наду да ће особа схватити да се иза Инстаграм профила крију људи са емоцијама и да ће убудуће размислити прије него што неког на сличан начин увриједи.

Популарна блогерка имала је прилику да да свој коментар у вези видеа „Хејт Словени“ и наглашава да јој је драго што је такав садржај преплавио друштвене мреже.

– Сатирично, али реално је приказана слика данашњих односа људи на нашим просторима. Жао ми је што је националност данас честа инспирација за ужасне расправе и увредљиве поруке које се шаљу путем друштвених мрежа – нагласила је Лана.

Она сматра да ван породице и најближег круга пријатеља, данас тешко можемо наићи на искреност и добре намјере. Додаје да никада не треба допустити да негативни коментари од људи које не познајемо утичу на остварење амбиција, јер како она каже, „да су ти људи довољно посвећени себи, не би коментарисали ваш труд и рад“.

Модна блогерка поручује „само напријед, уз дозу креативности и посвећености, на друштвеним мрежама се може остварити сјајан резултат уз који ћете се, што је најважније, забавити“.

Милица СЕКУЛИЋ

Уредник издања: Александар Булатовић

Помоћнице уредника: Ива Вујишић, Јана Вујишић

Сарадници/сараднице: Милица Секулић, Андреа Бушковић, Тијана Крунић, Анбела Јовић, Ана Смолковић, Тијана Вукчевић, Наташа Поповић, Јелена Кочановић, Михаил Радовић, Марија Жарић, Анастасија Магделинић, Анбела Крговић, Ива Машковић, Варвара Петровић

Техничка подршка: дневне новине „Дан“

ПЈЕСНИК МИЛОВАН КЉАЈЕВИЋ СТИХОВИМА ЧИТАОЦЕ НЕ ОСТАВЉА РАВНОДУШНИМ

Поезија мелем на рањену душу

■ Састављајући пјесме, састављам себе. Често не успијевам у томе, јер то је један дуготрајан процес. Али, на крају увијек или саставим пјесму или она мене. Зависи како се нађемо

Бјелопољац **Милован Кљајевић** потакнут умјетничким надахнућем, већ четири године пише поезију. Кроз стихове изражава своју креативност, мисли и осјећања, тражи одговоре на велики број животних питања. Многе околности су натјерале младог пјесника Кљајевића да заплови пјесничким водама и суочи се са свим изазовима које поезија са собом носи.

● **Шта Вас је подстакло да пишете поезију?**

– Доста тога, једна давно заборављена жена, беспослица и беспарица, трагања за свеопштом истином, тражење себе једноставно. Састављајући пјесме, састављам себе. Често не успијевам у томе, јер то је један дуготрајан процес. Али, на крају увијек или саставим пјесму или она мене. Зависи како се нађемо.

● **Којим темама се највише бавите у Вашим пјесмама?**

– Мотиви у пјесмама су различити. То су питања смисла и бесмисла, док човјек трага, па се често губи и лута. Читање ме је изградило, а писање спасило странпути-

Милован Кљајевић

ца. Истражујем себе, животне теме о љубави, заблудама, страховима, социјалним неправдама...

● **Шта Вам представља највећи изазов приликом стварања стихова?**

– Са великим страхопоштовањем прилазим писању, узети оловку у руке само по

себи је велики изазов. Писање је данас у неку руку помодарство, а људи су пуни себе. Треба пуцати револвером у свој его! Мало изаћи из себе, па писати из других перспектива, е то је изазов.

● **Сматрате ли да поезија лијечи људску душу?**

– Цитираћу Бранка

Миљковића: „Песник је одувек био онај који у другима лечи болест од које сам умире.“ Тако да права поезија јесте мелем на рањену душу. А ваљало би да се сви мало више позабавимо својом душом и да је редовно провјетравамо! Прије него буде касно, а касно је најгоре.

● **Колико су млади заинтересовани за поезију?**

– Кроз своју страницу видим да доста младих људи чита и пише. Кад нешто читам волим да ме то неће одведе, колико се ето може поћи ван граница скучене свијести. А читалац се враћа поезији која га води путевима спознаје. Неприхватање стварности, чување нормалности.

● **Како сте дошли на идеју оснивања странице „Дезинтегрисано“?**

– У старту сам на страници објављивао своје пјесме. Затим сам дошао на идеју да пружим простора свим људима који сјајно пишу, а има их баш доста. Да се читамо, што да не. Тако да ето позив је отворен за све младе ауторе који желе да своје радове подијеле са широм публиком.

Ива МАШКОВИЋ

ПСИХОЛОШКИЊА БОЈАНА ТЕРЗИЋ О ПРИКРИВАЊУ СТРАХОВА ГАРДЕРОБОМ

Начин одијевања као лична карта

Вожња луксузних аутомобила, конзумирање најскупљих пића у удобности својих уређених домова или познатих градских локала, огрнути скупом гардеробом која је само прије 10 дана била на свјетским модним пистама. Да ли је то слика данашњице или слика коју нам шаљу медији?

За младе је карактеристично да воле да буду увијек дотјерани и да прате све модне трендове. Међутим, цијене одјевних комада превазилазе све просјечне плате које млади могу да зараде у току једног мјесеца. Да ли ношењем скупе гардеробе покушавају да задиве некога у свом окружењу или да буду задовољнији собом?

Психолошкиња Бојана Терзић каже да млади свакодневно причају одређену причу кроз њихов начин одијевања.

– Гардероба може указати на одређене проблеме у понашању, а чак има и велике утицаје на емоције младе особе и њихово расположење. Истраживања показују да стил одијевања може открити особине као што су карактер, друштвеност, интелигенција али може се закључити да се информације које одјећа пренесе, разликују у потпуности од оних информација које добијамо путем вербалне комуникације – каже Терзић.

Психолошкиња такође истиче да се из одјевог комада може уочити и одређена забрана на биће.

– Гуши се потреба једне младе особе да буде своја и да се препусти свијетлима улице као на модној писти, без икаквог устезања и самокритикујућих порука – каже она.

Чињеница је да велики утицај на начин одијевања, понашања, каракте-

Бојана Терзић

ра утичу медији. Истраживање које је спроведено од стране Ипсос-а и УНИЦЕФ-а на тему дјеца, медији и родитељи у Црној Гори у новембру 2018. године, указује на то да чак 62 посто дјеце тражи од својих родитеља да им купе неки производ који су видјели у медијима, а 57 посто дјеце воли да имитира своје идоле из медија, да имају исту фризуру или носе исту одјећу као они.

– Дјеца уче првенствено према моделу и све што им пласирамо у најранијем узрасту – објашњава психолош-

киња и додаје да на дјецу увијек више утиче оно што виде него оно што чују од своје околине – констатује Терзић.

Наравно, на дјецу утиче и оно што виде од свог родитеља као главног фактора социјализације. – Родитељи у неким ситуацијама и из најбоље намјере намећу своје жеље. Ја знам шта је најбоље за моје дијете! Тако се код дјеце од малих ногу ствара потреба за доказивањем и уклапањем у остатак друштва јер „сви то имају“ – изјаснила се психолошкиња Терзић.

Људи се труде да увијек изгледају што боље, не само тинејџери већ и зрелије особе, покушавају да измитирају стајлинг познатих личности. Оно што увијек привуче пажњу јавности су фотографије богатих познатих личности које не придају велики значај маркираној одјећи.

– Важно је да носимо одјећу у којој се осјећамо пријатно. Ако бринемо да ли смо се прикладно обукли или да ли је наведена одјећа погодна то утиче на нашу когницију и самим тим ниво стреса расте. Управо ово може бити индикатор зашто успјешни људи, који имају доста новца, не придају велики значај маркираној одјећи, већ носе једноставне одјевне комаде и не придају значај одјећи као главном средству доказивања, већ своје когнитивне капацитете усмјеравају у друге значајне ствари – објаснила је психолошкиња.

Уклапањем у туђе оквире, сама индивидуа губи сву посебност, и то не само када је у питању начин одијевања већ се то примјећује и у осталим сферама живота.

Марија ЖАРИЋ